

Útbúgvinn fólk - hefur føroyska samfelagið tørv á teimum?

-Hava føroyingar start seg blindan í figgjarligu kreppuni ella eru útbúgvinn fólk gloymd sum framtíðarinnar rávøra spyr Ólavur Gregersen, HA-lesandi í Árhús í greinini.

-Hava vit ikki gloymt okkum sjálfvan í øllum tosinum um kreppu og elendigheit og vánalig útlit! Hava politikararnir veruliga gjørt sær greitt, at rávørumøguleikarnir ikki bert eru materiellir - men so sanniliga eisini menniskjansligir skrivur Ólavur Gregersen m.a.

Føroyska samfelagið er í kreppu. Henda staðfesting er endurtikin rættuliga ofta seinastu árin. Figgjarviðurskiptini eru út av lagi, fiskastovrnarnir minka alsamt, arbeiðsloysi veksur, skip og virki fara í hópatali á húsangang. Nei, ikki kann sigast, at útlitini fyri føroyska samfelagið eru góð við ársbyrjan 1992.

Ikki skal her verða nomið við, hvi staðan er sum hon er. Heldur skal vera komið inn á framtíðina.

Eru útlitini veruliga so vánalig, ella hevur føroyska samfelagið start seg blint í ta støðu, tað er í.

Í eini 100 ár hava føroyingar sett sitt álit á fiskivinnuna. Rávøran var jú har og tað mesta av okkara fólki bleiv vant upp til at handfara hesa rávøru, so hon kundi seljast víða um. Vit eru »heimsins bestu« innan fiskivinnu, plaga vit at taka til, og óivað eru vit tað eisini. Men við minkandi fiskastovnum

stendur føroyingurin eitt sindur snópin og spyr: »Hvat skulu vit gera?«

Olja, ull og bankamenn

Tó, vit eru ikki ráðaleysir. Politikarar og aðrir royna at visa á aðrar leiðir. Oljuvinnan, tað gevur pengar. Figgjarmiðdepil, lat okkum fáa »svartar« pengar inn í landið. Ullin, tað er jú rávøra, ið stórt sæð verður kastað burtur í dag. Ájú, vit hava aðrar rávørur enn fisk — olja, ull og bankamenn, tað er framtíðin.

Samstundis er føroyskur ungdomur í størri og størri mun farin at nema sær útbúgving, bæði í Føroyum og uttanlands. Ymsar munnu meiningarnar vera um hendan útbúgvingarhug. »Tað reina leti« heldur onkur. »Fara niður at lesa og koma upp aftur at spæla klók«, halda summi. Og nøkur halda tað vera heilt skilagott.

Hvat er rávøra?

Men hevur føroyska samfelagið tørv á fólki við útbúgving? Í tí fylgjandi skal hesin spurningur viðgerast.

Viðhvørt sýnist tað sum føroyingar hava start seg blindan á rávøru. Vit halda, at hava vit ikki rávøruna liggjandi uttan fyri dyrnar, so er eingin von fyri framan.

Her fara vit skeivir, tí um landsins egna rávøra veruliga er so neyðug, hvussu kann eitt land sum t.d. Danmark so hava ein útflutning, sum fyri tað mesta er bygdur á innfluttar rávørur. Tað sama er galdandi fyri t.d.

Føroyska samfelagið má gera sær greitt, at útbúgvinn fólk vilja virka og arbeiða har, ið tørvur er á teirra útbúgving. Myndin er frá samkomu í føroyingarfelagnum í Árhús, Árstovu.

Japan. Og er materiell rávøra — fiskur, olja, ull, málmur — einasta rávøra eitt land hevur at taka av?

Hava vit heilt gloymt, at tann besta »rávøran«, eitt land eigur, er tað fólk, sum í landinum býr, har millum ungdomurin. Føroyar eru »heimsins besta« fiskivinnutjóð. Tað er ikki bert tí at vit hava fisk rundan um okkum. Tað er so sanniliga eisini tí føroyingar hava ein serstakann kunnleika til fiskarbeiði.

Og tá grundarlagið undir fiskivinnuni raplar, so mugu vit hava fólk, ið hava kunnleika til at arbeiða aðrar rávørur. Ikki bert tær, sum eru innan okkara egna landamark, men eisini tær rávørur, sum vit mugu innflyta, framleiða, og selja av landinum aftur.

Útbúgving — og innfluttar rávørur

Tað er ómøguligt, siga tey flestu. Vit kunnu ikki innflyta rávørur og idnaðarframleiða til útflutnings. Vit liggja ov langt frá meginlandinum og flutningskostnaðurin er ov stóður. Og so hava vit eina alt ov dýra arbeiðsmegi, sum eisini er alt ov ineffektiv. Hetta eru vanligu argumentini.

Til hetta er bert at siga: Tað er ikki ómøguligt. Onnur lond kunnu inn-

flyta rávørur, so skulu vit eisini kunna. Er Japan nærri eurpeiska meginlandinum enn Føroyar?? Støddin á flutningskostnaðinum skal siggjast í mun til samlaða útflutningsvirði. »Alt er relativt«, helt Einstein fyri.

Arbeidsmegin í Føroyum er avgjørt kappingarvør við nærmastu grannalond okkara — og tað ber til at effektivisera. Nei, størsti trupulleikin — og móguleikin — í hesum sambandi er: Útbúgving.

Útbúgving av føroyska ungdominum er tann rávøra, sum føroyska samfelagið ikki noyðist at keypa, bora eftir ella royta. Tað er útbúgving, ið kann skapa fyrirteytir fyri eini veruligari kapping við grannalond okkara. Hóast henda kapping byggir á vørur, sum ikki fáast úr sjónum, undirgrundini ella av seyðinum, men á innfluttar rávørur.

Hvørji alternativ eru verulig?

Tað er so fittligt at liva í dreyminum um Føroyar sum oljuland. Somuleiðis er tað nøkulunda problemfritt at gera Føroyar figgjarliga lógleysar í mun til onnur lond. Peningur luktur jú ikki. Og tað kann ikki passa, at ullin ikki hevur millióna virði, hóast ullarmarknaðurin er yvir-

floymdur.

Heri rávøru-alternativ kunnu móguliga brúkast — men eingin veit rættuliga enn, nøkur droyma, onnur ynskja...

Fólkið, ungdomurin og útbúgvingarmøguleikar — eru har. Men hevur føroyska samfelagið ásarannað hvusu stórt virði henda »rávøra« hevur?! Hava vit ikki gloymt okkum sjálfvan í øllum tosinum um kreppu og elendigheit og vánalig útlit. Hava politikararnir veruliga gjørt sær greitt, at rávørumøguleikarnir ikki bert eru materiellir — men so sanniliga eisini menniskjansligir.

Hava útbúgvinn fólk tørv á Føroyum?

Føroyska samfelagið skal eisini gera sær greitt, at útbúgvinn fólk vilja virka og arbeiða har, ið tørvur er á teirra útbúgving. Tí er spurningurin ikki bert, um føroyska samfelagið hevur tørv á útbúgvinn fólki — men eisini, um fólk við útbúgving hava tørv á føroyska samfelagnum.

Og havandi í huga, at alt fleiri føroyingar nema sær útbúgving, er hetta ein sera álvarsamur spurningur.

vegna
Meginfelag Føroyskra
Studenta
Ólavur Gregersen
HA-lesandi, Árhús

Fólkið, ungdomurin og útbúgvingarmøguleikarnir eru har. Men hevur føroyska samfelagið ásarannað, hvussu stórt virði henda »rávøra« hevur?! spyr Ólavur Gregersen, HA-lesandi í greinini. Myndin er frá studentaskúlanum í Hoydølum.